

Wie praat, die gaat

PUBLIEKSVERSIE

Actieplan tegen ondermijnende drugscriminaliteit in Midden-Nederland

Drugsproblematiek is groot

Midden-Nederland speelt een grote rol in de (inter)nationale cocaïnehandel

Gaat gepaard met excessief geweld

In de regio: dekmantelbedrijven, criminele dienstverleners, witwasstructuren

Aanpak georganiseerde criminaliteit

Vergroten van zicht en bewustwording

Samen aan de slag: van signaal tot interventie

Smeden van maatschappelijke coalities

Versterking aanpak

Operationele versterking van de lokale kracht

Met als doel: meer lokale casuïstiek succesvol en duurzaam aanpakken

Districtelijk

Thema's

Districtelijk team ondermijning

Gooi- en Vechtstreek

Horeca
Vastgoed

Flevoland

Buitengebied
Bedrijventerreinen
Outlaw Motorcycle Gangs

Oost-Utrecht

Autobedrijven
Buitengebied

West-Utrecht

Risicolocaties

Utrecht-Stad

Kwetsbare gebieden
Criminele families

Regionaal

Versterken regionale capaciteit

- Aanpak van criminele samenwerkingsverbanden
- Verstoren van financiële stromen in drugshandel
- Versteving bestuurlijke weerbaarheid

Cocaïne

Repressief

- Aanpakken sleutelfiguren in de wijk
- Quick Response Team in kwetsbare wijken

Preventief

- Maatschappelijke tegenbeweging
- Jonge aanwas verminderen

Samenvatting

Het gaat goed in de regio Midden-Nederland: de welvaart groeit, de werkloosheid neemt af, het gevoel van veiligheid neemt toe en de meeste criminaliteitscijfers dalen. Zo op het eerste gezicht kan het niet mooier. Maar onder de oppervlakte sluimert een andere, harde werkelijkheid: de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit. Criminele verbanden krijgen de regio Midden-Nederland steeds meer in hun macht. Zij vormen op meerdere fronten een serieuze bedreiging voor de samenleving en het vertrouwen in de rechtsstaat. De problematiek is fors, complex en heeft grote impact op steden en dorpen in, maar ook ver buiten de regio Midden-Nederland. De onder- en bovenwereld raken steeds meer verweven in het leven van alledag.

Drugsproblematiek groot in Midden-Nederland

‘Wie praat, die gaat’: cocaïne en excessief geweld in Midden-Nederland

Midden-Nederland speelt een grote regisserende rol in de (inter)nationale cocaïnehandel. Uit het Eenheidsondermijningsbeeld en het Nationaal Inlichtingenbeeld Ondermijning (NIBO) blijkt dat een aantal van de grootste internationale drugscriminelen uit deze regio komt en dat er honderden miljoenen euro’s worden omgezet. Maar liefst 54 criminele samenwerkingsverbanden in Midden-Nederland houden zich bezig met de handel in cocaïne. Zij hanteren excessief geweld of de dreiging daarmee als instrument om het criminele imperium in stand te houden of uit te breiden: ‘Wie praat, die gaat.’ Recent hebben in de regio vijftien pogingen tot liquidaties plaatsgevonden, waarvan zeven met dodelijke afloop. Dit heeft

desastreuze gevolgen voor bijvoorbeeld het veiligheidsgevoel van burgers. In kwetsbare wijken worden jonge jongens het grote geld van de criminaliteit in gezogen. Onschuldige doden (‘vergismoorden’) en het liquideren van een (onschuldige) broer van een kroongetuige laten zien, dat excessief geweld niet wordt geschuwd. De drugsproblematiek manifesteert zich in en buiten de regio op verschillende manieren, zoals de inzet van dekmantelbedrijven, criminele dienstverleners en witwasstructuren.

(Lokaal) maatwerk en lerend vermogen

Op zowel lokaal als regionaal niveau investeert de regio Midden-Nederland al jaren in een brede, integrale en programmatische aanpak van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit (goc). De hoofdlijnen van dit programma zijn: het vergroten van het zicht en de bewustwording (ondermijningsbeelden), het slim integraal samenwerken en het smeden van maatschappelijke coalities. Regionaal ligt de focus op het thema drugs met drie prioriteiten: de verstoring van de criminele samenwerkingsverbanden (csv), het inzichtelijk maken en verstoren van de drugsgerelateerde financiële stromen en het verstevigen van de bestuurlijke weerbaarheid. Om recht te doen aan het lokale maatwerk en om het lerend vermogen te optimaliseren heeft de regio ervoor gekozen om elk van de vijf in Midden-Nederland gevestigde districten te laten focussen op één of meerdere thema's die samenhangen met het thema drugs en daarvoor een effectieve aanpak te ontwikkelen. Deze prioritering is in de infographic weergegeven.

Operationele versterking lokale kracht

Midden-Nederland wil de georganiseerde ondermijnende criminaliteit effectiever tegenwicht bieden. Daarom ligt het zwaartepunt van de versnelling en versterking van de aanpak op de operationele versterking van de lokale kracht. De personele capaciteit in de districten wordt uitgebreid, met het accent op versterking van de uitvoeringscapaciteit. Het doel van deze districtelijke versterking is meer lokale casuïstiek succesvol en duurzaam aan te pakken. Daarnaast ontwikkelt elk district een effectieve, proactieve aanpak op de eerder benoemde prioriteit en voert het deze uit. Per district is hiervoor een plan opgesteld.

Slimmer en adaptief

De versterking van de regionale capaciteit biedt de mogelijkheid om de districtelijke aanpak goed te ondersteunen: adaptief en wendbaar. Daarnaast wordt regionaal extra ingezet op de thema's versteviging van de aanpak van csv's, verstoren van de financiële stromen in de drugshandel en de versteviging van de bestuurlijke weerbaarheid. De ambitie is om de drugscriminaliteit binnen twee jaar slimmer, adaptief en effectiever te verstoren. Het is echter nog niet voldoende.

Aanpak Cocaineproblematiek: repressief en preventief

Omdat criminelen uit Midden-Nederland een centrale, (inter)nationale rol spelen in de gewelddadige, ondermijnende cocaïnehandel, wil de regio extra investeren in de aanpak van cocaïne. Deze aanpak kent een repressieve en een preventieve kant. Op repressief vlak worden sleutelfiguren uit de wijk persoonsgericht aangepakt en gaat het Quick Responsteam (QRTeam) de cocaïnehandel verstoren in kwetsbare wijken. Preventief zet de regio in op een maatschappelijke tegenbeweging om de jonge aanwas van criminelen, afkomstig uit deze regio, in de drugshandel te verminderen.

het probleem

drugs

en het grootste probleem
binnen drugs

cocaïne

verwevenheid onder- en bovenwereld

manifesteert zich in

witwassen / financiële stromen

corruptie

groeperingen

zoals Outlaw Motorcycle Gangs, Marokkaanse netwerken

excessief geweld

veel jonge aanwas

ook op districtelijk niveau

in het buitengebied, autobranche, vastgoed, horeca

Drugsproblematiek in Midden-Nederland

'Wie praat, die gaat': cocaïne en excessief geweld in Midden-Nederland

Criminelen uit Midden-Nederland spelen een grote rol in de (inter) nationale cocaïnehandel. Uit het Eenheidsondermijningsbeeld en het Inlichtingenbeeld (NIBO) blijkt dat een aantal van de grootste drugscriminelen uit deze regio komt en dat zij miljoenen euro's omzetten. De handel heeft verwoestende effecten. Het betreft een harde wereld vol geweld en intimidatie. Excessief geweld of de dreiging daarmee is een instrument om het criminele imperium in stand te houden of uit te breiden: 'Wie praat, die gaat'.

Verwevenheid onder- en bovenwereld

Ontstaan van informele economieën

Om succesvol te zijn binnen de drugswereld hebben criminelen hulp uit de bovenwereld nodig. Criminelen kopen panden om bijvoorbeeld een plantage of groot drugslab op te zetten, auto's en busjes om spullen te vervoeren en misbruiken horecagelegenheden om het verdiende geld wit te wassen. In de regio Midden-Nederland ontstaan steeds meer informele economieën, waarin meer geld

wordt verdiend dan in de legale sfeer. Daar is weggijken, meedoen en profiteren eerder regel dan uitzondering. Dit zorgt voor oneerlijke concurrentie. Onder andere eerlijke ondernemers zijn daarvan de dupe. Daarnaast investeren drugscriminelen hun geld regelmatig in risicolocaties, zoals recreatieparken en bedrijventerreinen in Midden-Nederland. Zij kunnen deze gebruiken als opslagplaatsen voor hun wapens en verdovende middelen.

Betrokkenheid groeperingen

Criminele samenwerkingsverbanden in de drugs

In Midden-Nederland worden 85 criminele samenwerkingsverbanden (csv) in verband gebracht met (inter)nationale drugshandel, liquidaties, witwassen, afpersing en intimidatie. Maar liefst 54 hiervan houden zich bezig met de handel in cocaïne. Er ontstaat steeds meer zicht op deze netwerken. Zo zijn in Midden-Nederland negentien criminele netwerken met corruptieve contacten in beeld, waarschijnlijk slechts een topje van de ijsberg. En er ontstaat steeds meer zicht op netwerken met leden met een Turkse achtergrond. Dat

criminelen zich aanpassen, blijkt uit het feit dat er geen traditionele hiërarchische verhoudingen meer bestaan in hun criminele samenwerking. Zij richten de netwerken – mede door het gebruik van internet en sociale media – flexibel in, zodat de persoon met de beste papieren de klus kan klaren. Dit kunnen familieleden zijn.

Gooi en Vechtstreek	Flevoland	Oost Utrecht	West Utrecht	Utrecht Stad
• Cocaïne al luxeproduct voor vermogende gebruikers • Thuisgebruik • Handel gelinkt aan dealers van elders gemeente • overschrijdende netwerken en spilfiguren, weinig zicht verder • Handel middels 'dealertelefoon/lijn'	• Zowel handel opslag als gebruik • Gebruik vindt vooral plaats in de horeca en evenementen • Transportbranche en distributiepunten/smokkelroutes over zee en wegen • Cocaïne dealers waar vermoedelijk grotere spilfiguren en (autochtone, Marokkaanse en Antilliaanse) netwerken achter zitten, onvoldoende zicht. Ook jongeren en een crimineel verband	• Met name gebruik op (huis)feesten, de horeca. Link met prostitutie (verslaving) • Netwerken vertakkingen naar de grotere steden • Jonge dealers en spilfiguren werken gemeente overschrijdend, minder zicht op daadwerkelijke 'grotere gemeente overstijgende' netwerken	• Cocaïne gebruikers jongeren, volwassenen: verslaafden en recreatief gebruik • Gebruik in horeca, op huis- en hardcore/schuurfeesten • Weinig zicht op dealer(telefoon)lijnen • Productie expliciet als onbekend geduid (blinde vlek) • Woningen maar horeca vooral als opslag- en handellocaties, soms OMG relaties zichtbaar. Ook loodsen/autobranches gelegenheid • Onder meer dealers van autochtone en Marokkaanse herkomst. Spilfiguren. Gebieden lijken verdeeld. • Ophaallocatie gemeenteoverschrijdend	• Gebruikers variëren van jong tot oud, levering aan studenten(huizen, werkende met kids, jongeren op feesten • Handel middels 'dealertelefoon/lijn' • Autobranches, kappers, horeca als betrokken branches • Criminele families (vooral Marokkaanse achtergrond) • Vermoedelijke geldstromen naar buitenland/witwassen (nog blinde vlek).

de aanpak

1

Vergroten van zicht en bewustwording

Lokale ondernijmingsbeelden:
leidt tot aanpak en een rapport van bestuurlijke weerbaarheid

Enheidsondernijmingsbeeld

Ondernijming wordt opgenomen in (bijna) alle Integrale Veiligheidsplannen

2

Samen aan de slag: van signaal tot interventie

Toename casuïstiek:
momenteel 130 casussen, 23 gemeenten met lokale
ondernijmingsoverleggen

Integrale stuurploegen gevormd (DIS/RIS)

Team Versnellen en Raken voor integrale interventies

3

Smeden van maatschappelijke coalities

Maatschappelijke coalities gevormd:
slim samenwerken met partners in de regio

- Keurmerk Veilig Buitengebied (KVO)
- Pilots branchegerichte Publiek private samenwerking
- Versterking van kwetsbare wijken zoals Overvecht

terug naar
samenvatting

De aanpak tot nu toe: lokaal investeren, krachten regionaal bundelen

Programma Georganiseerde Criminaliteit

De regio Midden-Nederland investeert al enkele jaren in een brede, integrale en programmatische aanpak van Georganiseerde Ondernemende Criminaliteit op zowel lokaal als regionaal niveau. Het thema goc vormt een onderdeel van de Regionale Veiligheidsstrategie Midden-Nederland. De Taskforce GOC, en tevens stuurgroep RIEC, en een programmanager fungeren als aanjager op dit thema. De programmahoofdlijnen zijn:

1. het vergroten van zicht en bewustwording (ondernemingsbeelden);
2. van signaal tot interventie;
3. het smeden van maatschappelijke coalities.

Vergroten zicht en bewustwording

Zonder zicht geen actie. Daarom investeerde de regio Midden-Nederland de afgelopen twee jaar intensief in het vergroten van het zicht op ondernijning. Voor het merendeel van de 39 regiogemeenten is samen met de RIEC-partners een lokaal ondernijningsbeeld opgesteld. Deze ondernijningsbeelden beschrijven de lokale ondernijningsproblematiek, geven advies over de aanpak en rapporteren over het onderdeel bestuurlijke weerbaarheid.

Op basis van het beeld hebben de meeste gemeenten inmiddels een plan in uitvoering ten behoeve van de aanpak van lokale ondernijning en het verstevigen van de bestuurlijke weerbaarheid. Met de nieuwe periode (2019–2022) van de Regionale Veiligheidsstrategie in zicht, zijn de conceptprioriteiten van de gemeenten geïnventariseerd. Hieruit blijkt dat (bijna) elke gemeente ondernijning opneemt in haar Integraal Veiligheidsplan. Naast de ondernijningsbeelden op lokaal niveau is het Eenheidsondernijningsbeeld van de politie versterkt, geactualiseerd en verbonden met die van andere regio's. Dit samengebracht maakt het beeld van de ondernijning in Midden-Nederland scherper dan ooit. Hierdoor neemt de urgentie om te handelen op het thema ondernijning aanzienlijk toe.

Naar een integraal slagvaardige aanpak

De verhoogde urgentie leidde tot een toename aan ondernijning-casuïstiek. In de regio Midden-Nederland lopen op dit moment 130 ondernijningsscasussen onder het RIEC-convenant. Negentig procent heeft te maken met drugshandel of de facilitering daarvan. Al 23 gemeenten voeren lokale ondernijningsoverleggen en dit breidt elk kwartaal uit. In dit overleg bespreken gemeenteambtenaren van verschillende afdelingen, politieagenten uit basisteams en de accounthouders van het bureau RIEC MN alle ondernijningssignalen. Zij pakken deze gezamenlijk aan.

Om het maatschappelijke effect van de aanpak centraal te stellen en de slagkracht te vergroten, zijn er integrale stuurploegen samengesteld. Elk district heeft een eigen Districtelijke Integrale Stuurploeg (DIS) met vertegenwoordigers van de politie, het OM, de Belastingdienst, de gemeenten en het RIEC MN. Gezamenlijk maken zij keuzes, sturen zij aan en delen zij capaciteit toe om ondermijningscasuïstiek aan te pakken. Voor districtsoverstijgende casuïstiek bestaat er een Regionale Integrale Stuurploeg (RIS). Het opgezette Regionale Actiecentrum zorgt voor versnelling van de analyse- en informatiefase, voor het doorbreken van barrières bij informatiedeling en voor het snel organiseren van acties. Dat levert als grote winst op dat casusinformatie vanaf de start niet meer monodisciplinair wordt bekeken, maar direct met alle partners wordt geduid.

Het Team Versnellen en Raken (TVR) is in 2017 opgericht. Het biedt ondersteuning aan lokale partners bij het sneller en effectiever aanpakken van goc. Gedurende een periode van maximaal drie tot zes maanden staat het TVR beschikbaar voor een interventie. De teamleden hebben brede kennis van integrale interventies en een uitgebreid netwerk. Zij wisselen kennis en expertise uit. Sinds de oprichting draaide het TVR 37 casussen op verschillende fenomenen zoals recreatie- en bedrijventerreinen, horeca, autobedrijven, fraude en aanpak van growshops.

Smeden van maatschappelijke coalities

De voedingsbodem voor goc in Midden-Nederland moet worden weggehaald. Dat kan de overheid niet alleen. Hier ligt een brede maatschappelijke opgave. Met branches, ondernemers en inwoners creëert de regio Midden-Nederland momenteel een maatschappelijke coalitie tegen ondermijning. Samen onderzoeken zij hoe ze het argeloos faciliteren van ondermijning kunnen voorkomen. Momenteel loopt er een aantal projecten in samenwerking met het Platform Veilig Ondernemen en het CCV.

Met branches, ondernemers en inwoners creëert de regio Midden-Nederland momenteel een maatschappelijke coalitie tegen ondermijning

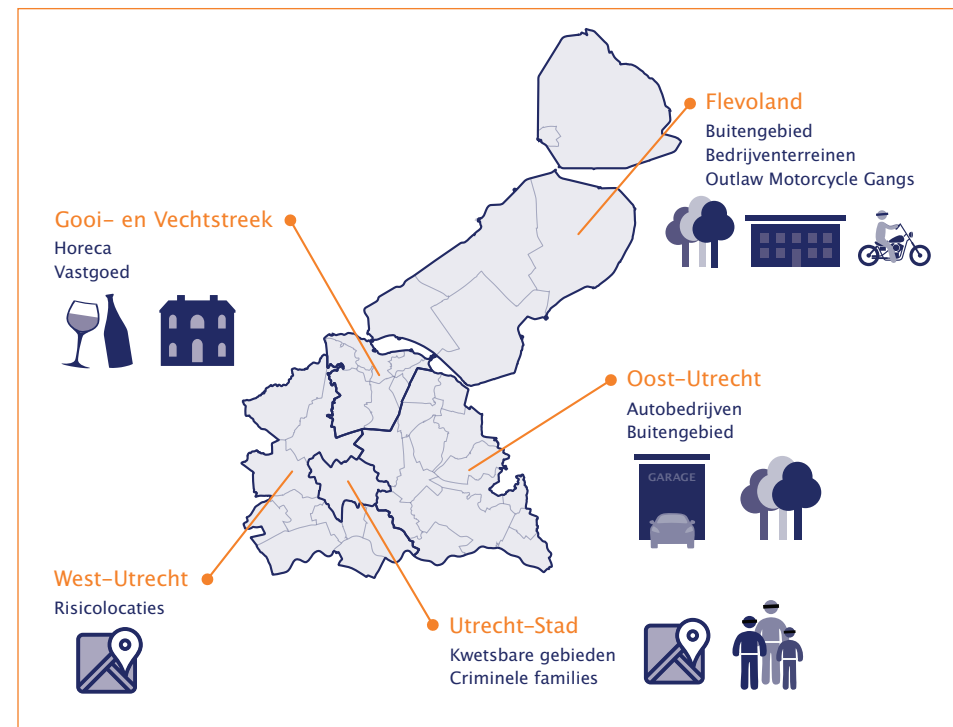
In het buitengebied van vijf gemeenten is met agrariërs het project Keurmerk Veilig Buitengebied opgezet. Daarnaast draaien Almere, Amersfoort en Utrecht pilots in het kader van publiek-private samenwerking om ondermijning collectief en branchegericht aan te pakken. In Overvecht, een van de kwetsbare wijken in Utrecht, wordt met bewoners en ondernemers intensief samengewerkt om de weerbaarheid tegen georganiseerde criminaliteit te vergroten. Twintig gemeenten organiseren voor en met ondernemers bewustwordingsbijeenkomsten over ondermijning.

Focus in de aanpak: drugs

Zoals aangegeven in hoofdstuk 2 blijkt zowel uit de lokale ondermijningsbeelden en het Eenheidsondermijningsbeeld dat drugs tot het grootste probleem in Midden-Nederland leiden. In het bijzonder cocaïnehandel en de daarmee samenhangende criminaliteit. Daarom is eind 2017 besloten om regionaal de focus te leggen op het thema drugs en te investeren in drie prioriteiten:

1. de verstoring van de criminele samenwerkingsverbanden;
2. het inzichtelijk maken en verstoren van de drugsgerelateerde financiële stromen;
3. het verstevigen van de bestuurlijke weerbaarheid.

Criminelen stoppen niet bij de grenzen van een district, gemeente, regio of land. Dus ook het drugsprobleem niet. Midden-Nederland werkt in toenemende mate samen met andere regio's. Maar ook binnen de regio is sprake van krachtenbundeling in de strijd tegen drugs. Midden-Nederland bestaat uit vijf districten: Flevoland, Gooi en Vechtstreek, Oost-Utrecht, West-Utrecht en Utrecht-Stad. Zoals in het vorige hoofdstuk aangegeven, kennen deze districten een gelijksoortige problematiek, al manifesteert deze zich soms verschillend. Uit de gemeentelijke ondermijningsbeelden en het Eenheidsondermijningsbeeld komen per district verschillende fenomenen, risicolocaties en gelegenheidsstructuren naar voren. Om recht te doen aan het lokale maatwerk en om het lerend vermogen te optimaliseren, koos de regio ervoor om elk district te laten focussen op een of meer drugsgerelateerde thema's. Elk district ontwikkelt hiervoor een effectieve aanpak (zie afbeelding hieronder) en deelt deze vervolgens met alle districten. Dit voorkomt telkens opnieuw het wiel uitvinden en bevordert het delen en leren van elkaars kennis.

Prioriteiten per district

Versterking aanpak

Proactieve analyse

- Dynamische ondermijningsbeelden
- Big data

Duurzaam verstoren van ondermijning

Communicatie van reactief naar proactief adaptief en wendbaar

Flexibele slagkracht

- Flexibele uitvoering
- Regionaal en per district

Kennis & Expertise

- Snelle kennisinterventie
- Expertise partners vergroten

Slimme weerbaarheid

- Eén overheid
- Maatschappelijke tegenbeweging
- Bestuurlijk weerbaar

Districtelijk

Thema's

Districtelijk team ondermijning

Gooi- en Vechtstreek

Horeca
Vastgoed

Flevoland

Buitengebied
Bedrijventerreinen
Outlaw Motorcycle Gangs

Oost-Utrecht

Autobedrijven
Buitengebied

West-Utrecht

Risicolocaties

Utrecht-Stad

Kwetsbare gebieden
Criminele families

Regionaal

Versterken regionale capaciteit t.b.v.:

- Criminele samenwerkingsverbanden in drugs
- Financiële stromen in drugs
- Bestuurlijke weerbaarheid

Cocaïne

Repressief

- Aanpakken buurtprinsen
- Quick Response Team in kwetsbare wijken

Preventief

- Maatschappelijke tegenbeweging
- Jonge aanwas verminderen

terug naar samenvatting

Versterken en versnellen

Viersporenaanpak

Een integrale denktank benoemde vier sporen voor de versterking en versnelling van de aanpak in Midden-Nederland:

1. Proactieve analyse: dynamisch en informatie-gestuurd (en dus wendbaar en adaptief) kunnen sturen op basis van analyses, waardoor snellere en gerichtere inzet van de capaciteit mogelijk is.
2. Kennis en expertise: snellere en gerichtere kennisinterventie mogelijk maken om de partners beter en gericht te kunnen bedienen.
3. Slimme weerbaarheid: de partners, in het bijzonder de gemeenten, in staat stellen om zich beter te toe te rusten bij het aanpakken van ondermijning (één overheid).
4. Flexibele slagkracht: toewerken naar meer beschikbare capaciteit voor snelle en gerichte interventies op districtelijk en lokaal niveau.

Deze vier sporen moeten samen leiden tot een duurzame verstoring van de georganiseerde, ondermijnende (drugs)criminaliteit in Midden-Nederland. Dat stelt de partners in staat om barrières op te werpen en preventie mogelijk te maken op lokaal niveau. Hiertoe is communicatie, ook als interventie, essentieel.

Om de versterking in Midden-Nederland concreet uit te werken, is gekozen voor zeven deelplannen: vijf voor districtelijke versterking, één voor regionale versterking en een aanpak op het thema cocaïne

en liquidaties. Elk district zet als het ware een proeftuin op om de aandacht te richten op een bepaald thema. De uitkomsten van die districtelijke proeftuinen worden overgedragen aan de overige districten. Al doende van elkaar leren, voorkomt dubbel werk. Deze districtelijke proeftuinen fungeren als een soort communicerende vaten: overal werpen zij barrières op die een verstoring effect hebben op de handel in drugs, het witwassen en het excessieve geweld in de regio.

